

ŘECKO VE STAROVĚKU (3. tis. - 4. stol. př. n. l.)

2. Antické archaické Řecko (8. – 6. stol. př. n. l.)

Antika je, jak jsme si už vysvětlili, první skutečná umělecká epocha v dějinách lidstva. Mnozí lidé se k ní budou rádi vracet, ale najde se i dost takových, kteří by rádi na toto období zapoměli. Ke všemu se časem dostaneme. Pojem se odvozuje od latinského výrazu *antiquus* a překládá se jako starý či starobylý. Zkrátka a dobře začíná nám ten opravdový starověk.

Samozřejmě, že jednotlivé etapy dějin nezačínají ze dne na den, ale stanovují se zpětně. Lidé v Řecku se jednoduše rozhodli, že antiku začnou datovat od počátku prvních olympijských her (tedy od r. 776 př. n. l.). A tak to tenkrát vlastně všechno začalo.

Řekové se postupně rozdělili do velkého množství menších státek, které vznikaly okolo vlivnějších měst (tzv. městských států neboli polis). Byly od sebe odděleny horskými štíty, v každém takovém polis žily chudší, ale též majetnější rodiny, které byly označovány jako *aristoi*. Určitě vám to připomíná termín aristokracie. A máte pravdu, je to přece pozdější šlechta. Z této skupiny aristokratů si lidé vybírali krále. Ale postupně už ho ani nevolili, jednoduše se tím králem stával nejbohatší z nich (často byl i např. vítězem na olympiádě). O takových je známo, že vládli vcelku krutě, a tak se pro ně vžil termín tyran.

Počátek antiky (tedy archaické období) je spojován také se změnou v oblasti písma (Řekové začali používat písmo hláskové) nebo s tzv. velkou řeckou kolonizací. Řečtí mořeplavci začali z různých důvodů pronikat do vzdálenějších světů a zakládat zde nové osady (nová polis). Mezi takové osady patří např. známý jihofrancouzský přístav Marseille. Tím pádem můžeme říci, že ta polis, která zabírají ve větší míře nová území, rostou na své moci (samozřejmě to není jediný důvod). Začínáme jim říkat metropolis (mateřské městské státy).

Samozřejmě, že nemáme čas se zabírat všemi městskými státy starověkého Řecka! Vyberme si tedy alespoň dva nejdůležitější. Myslím, že je moc dobře znáte. Už na základní škole jste se zmiňovali o jakýchsi Athénách a Spartě. A to jsou právě ony. Podrobněji se jimi budeme zabírat až v hodině, ale už teď si pojdme říct, že tyto státy se v mnohém lišily. Vždyť když se podíváte na pojem Athény, něco vám to slovo připomene. Athénou nazývali Řekové jakousi bohyni moudrosti. Znamená to tedy logicky, že tento městský stát bude dávat důraz na vzdělání a školy. Taková ovšem nebyla Sparta. Pro tu hrálo důležitější roli vojenství, dokonce se podotýká, že Spartáné nepotřebovali hradby, protože jim je nahradila těla udatných mužů (tedy trochu z jiného důvodu než na Krétě☺).

Zatímco Sparta si hleděla svého vojenství, Athéňané v tíživé době tyranidy úpěnlivě přemýšleli, jak by mohla přijít do státního zřízení větší volnost a svoboda. K jakémusi zlomu došlo až na přelomu 7. a 6. stol. př. n. l., kdy byly poprvé sepsány zákony. Zasloužil se o to muž jménem Drakón. Do této doby si totiž aristokracie (popř. tyrani) vládli, jak chtěli.

Ke konci archaického období (tedy konec 6. stol. př. n. l.) se v Athénách, ale i v dalších městských státech ztrácí tyranida a do politiky se začínají dostávat zástupci z různých vrstev společnosti. Jednoduše pozvolna začíná ta slavná vláda lidu (tedy demokracie). Součástí této změny se stalo i zavedení tzv. střepinového soudu (ostrakismu). Co to znamenalo? Je to jednoduché, občané účastníci se shromáždění každoročně hlasovali pomocí hliněného střepu (ostrakonů) o nepohodlných osobách. Pokud se něčí jméno objevilo na více než 6000 střepinách, byl na deset let vypovězen z Athén.